

TIL KONTAKTLÆRERE!

Det å velge rette tillitsvalgt og ikke minst det å få noen til å stille til valg, er ikke alltid like enkelt. Jeg har gjennom et samarbeid med Vestfold fylkeselevråd, i samtaler med tillitsvalgte ute ved skolene og gjennom et Elevpanel med representanter fra skolene diskutert mye dette med hvor viktig det er at elevdemokratiet fungerer og da at ikke minst klassene har velfungerende tillitsvalgte og at disse får den tiden de trenger til å ta tillitsvervet sitt på alvor. Her kommer derfor noen punkter som det er viktig at dere tar med dere nå i skoleoppstarten og ved valg av tillitsvalgte – samt noen aktiviteter dere kan gjøre den første uka eller to, som en forberedelse på valg av tillitselev i tillegg til at de fungerer som bli-kjentaktiviteter som dere gjerne likevel har i oppstarten.

Lykke til med nytt skoleår og bare ta kontakt hvis spørsmål!

Elev- og lærlingombud

VALG AV TILLITSVALGTE!

Både elever, lærere og rektorer har vært frustrerte over situasjoner som har kommet opp i forbindelse med valg av tillitsvalgt til klassene (TV). Det er ofte sånn at det blir tatt valg da det skulle passe seg i en av kontaktlærerens timer, og ikke på et gitt tidspunkt. I håp om å få til et mer rettferdig valg, bør alle elevene i klassen vite når valget skal skje, og at det blir gjort forberedelser som gjør at de lettere velger rette tillitsvalgte for klassen. Derfor kommer det her en liten instruks på hvordan dere kan gå frem i klassen deres for å i høyere grad sikre at klassen velger rette tillitsvalgte. Instruksjonen er basert på innspill fra elever, elevråd, lærere og rektorer – som alle ønsker er velfungerende elevdemokrati.

Noen innledende punkter:

1. **Første skoledag:** Gi klassen din klar beskjed, helst **første skoledag**, om akkurat **når** (dag og time) dere skal velge tillitselev – og legg ut informasjon og tidspunktet til elevene. Si kort litt om hva som vil være tillitselevens oppgaver og hvilke egenskaper tillitseleven bør ha.
2. I den første uka benyttes ofte ice-breakers osv for å bygge opp klassemiljøet. Vedlagt finner dere noen aktiviteter som gjøres sammen,

men som tar opp problemstillinger og temaer knyttet til holdninger og verdier – disse kan derfor benyttes til å samkjøre klassen men også lettere å få frem klassens forventninger og velge «rette» tillitsvalgt.

Hva er/kan være tillitselevens oppgaver?

- ☐ Representere de andre elevene og elevrådet overfor kontaktlærer, faglærer og skolens ledelse
- ☐ Ta opp problemer i klassen, som for eksempel brudd på reglement, orden m.m.
- ☐ Foreslå tiltak som kan bedre det sosiale miljøet i klassen – og dermed gi grunnlag for økt trivsel og bedre læringsresultat.
- ☐ Ha ansvar for møtene i klassens styre, eventuelt sammen med kontaktlærer.
- ☐ Ta opp konflikter i klassen og forsøke å løse dem, eventuelt ved hjelp av kontaktlærer
Det kan være konflikter mellom elevene i klassen, elever–lærere, elev–lærer, eventuelt mellom andre.

Hvilke egenskaper bør tillitseleven ha for å kunne ta hånd om disse oppgavene?

- ☐ Bør ha lite fravær
- ☐ Ha orden på seg selv og sitt skolearbeid
- ☐ Være sosial og bry seg om hvordan man har det på skolen
- ☐ Våge å ta ordet og si hva han/hun mener
- ☐ Ha de andre elevenes tillit
- ☐ Kunne være en støttespiller både for elever, læreren og ledelsen – spesielt ved å formidle informasjon og beskjeder fra og til klassen, elevråd, lærere og ledelse.

Hvorfor bør du bli tillitsvalgt? (innspill fra tidligere tillitsvalgte)

- ☐ «Du får egenskaper og ferdigheter som kommer godt med i enhver jobb- eller arbeidssituasjon senere i livet.»
- ☐ «erfaring med elevrådsarbeid bidrar ofte positivt ved at man kan se hvilke muligheter som finnes for ungdom på vår alder, for eksempel Fylkeselevrådet, og hvor mye man faktisk kan gjøre med elevrådsarbeid».
- ☐ "Kunnskap er makt" - Vite at stemmen din faktisk høres, kan skape engasjement og positive reaksjoner i elevrådsarbeidet og tiltro til elevrådet.

Kontaktlærers oppgave ved valg av tillitselev

📖 Forberede valg av tillitselev

Det å gi elevene et helt konkret tidspunkt for gjennomføring av valget er veldig viktig. Nå er det ofte tilfeldigheter i forhold til når og aktuelle kandidater kan av ulike årsaker ikke være til stede under valget. For å sikre at *alle* har en mulighet til å være på rett plass til rett tid, må tidspunktet være forutsigbart. Kontaktlærer må også legge til rette for at klassen, enten i klassens time for de som har det, eller i andre timer, får anledning til å diskutere forventninger til tillitseleven, både i forhold til personlige egenskaper men også arbeidsoppgaver i rollen som TV.

Kontaktlærer bør si noe om egenskaper som tillitseleven bør ha for å innfri forventningene allerede første skoledag da han/hun gir beskjed om tidspunktet for selve valget! Dette for at elevene i aktivitetene i «bli-kjentperioden» kan ha dette i bakhodet og være med på å finne aktuelle kandidater og motivere til å stille til valg.

Man bør være litt taktisk, ellers befinner man seg kanskje i en situasjon hvor ingen vil være tillitsvalgt, fordi det stilles for store krav. Derfor bør forventningene legges frem tidlig og oppbyggende aktiviteter følge før man til slutt tar selve valget. Da har man forhåpentligvis sett og motivert noen egnede kandidater på veien.

Kontaktlærer skal være aktiv i forhold til valg.

Tillitseleven er en viktig person – både for kontaktlærer og skolen som helhet.

Kommer man eventuelt i tvil, kan det velges for 1/2 år av gangen!

AKTIVITETER:

I den første uka eller to, hvor mye fokus ligger på å skape et godt læringsmiljø i klassen, så ligger det en gylden anledning til å få elevene til å reflektere rundt temaer knyttet til verdier og holdninger hos alle elevene, og ikke bare hos den tillitsvalgte. Her er noen tips og forslag til aktiviteter dere kan benytte dere av som kan bidra til dette. De går om hverandre ift spørsmål og temaer, så det er tenkt at dere kan plukke *noen* av aktivitetene som dere synes passer, og ikke at dere skal kjøre gjennom alle ☺.

A: Kongsvik ungdomsskole

– valg av tillitselev (morsom og lett oppvarmende aktivitet for diskusjon og refleksjon rundt *hvem* man ønsker skal representere klassen):

<http://www.youtube.com/watch?v=C-CHFQ6x0fA>

B: Etske og sosiale problemstillinger

– klippes opp og legges etter hverandre i en liten bunke så det er én problemstilling de diskuterer av gangen - for å holde fokus, går så videre til neste problemstilling da ferdig. De jobber sammen i grupper på 4-5. Læreren går gjennom problemstillingene til slutt og lar gruppene komme med hva de kom til i de ulike gruppene

Problemstillinger (som klippes opp – én bunke pr gruppe):

Hvordan vil du beskrive et godt læringsmiljø - hvor alle tør og kan være aktive deltakere? Hvem har ansvaret for at det er godt? Kan du bidra til et godt miljø i klassen og på skolen – og i så fall, hvordan?

Hva gjør dere hvis dere oppdager at en elev i klassen blir mobbet?

En jente i klassen får en del tilbakemeldinger på ting hun sier og gjør i timen fra en av lærerne deres, og du opplever kommentarene som veldig krenkende – og det i hele klassens påhør. Hva gjør du?

Klassen begynner å snakke om at de ønsker at kantina skal selge godteri, da de synes det er fint å ha muligheten til å kjøpe det hvis de ønsker det i løpet av dagen. Klassen ønsker at du som tillitsvalgt skal ta dette opp i elevrådet. Du synes egentlig det er veldig bra at det ikke er så lett å få kjøpt det i skoletiden da det er bra for helsa å ikke spise så mye godteri, så hva gjør du da?

Hvordan kan dere være med på å sikre at en elev som er godt egnet vil stille til valg som tillitsvalgt for klassen?

Hva gjør dere dersom den dere har valgt ikke gjør jobben sin som tillitsvalgt? Og kan eventuelt konsekvensene være av at den tillitsvalgte ikke følger opp?

C: Cafédialog

Her må man styre antall spørsmål ut fra klassens størrelse. Det må være en cafévert pr spørsmål og ca tre pr gruppe som skal forflytte seg fra cafébord til cafébord (for å være innom alle spørsmålene). Cafévertene får «sitt» spørsmål som dere finner under her og som skal diskuteres på sitt bord. Verten må ta notater fra alle gruppene, men må også bidra litt til å holde

diskusjonen litt i gang ved å stille litt spørsmål osv – derfor noen stikkord til spørsmålene som ikke vises til elevene som skal diskutere spørsmålene, men som verten kan bruke etter hvert i samtalen. Hver gruppe har f.eks. 10 min på hvert spørsmål (kan justeres etter behov). Caféværtene får innspill på spørsmålet sitt fra alle gruppene og da alle har vært innom får vertene tid til å sammenfatte innspillene han/hun har fått og oppsummerer så kort for klassen.

Spørsmål som kan benyttes i cafédialogen (en del er samme som i B):

1. *Hvordan vil du beskrive et godt læringsmiljø - hvor alle tør og kan være aktive deltakere? Hvem har ansvaret for at det er godt? Kan du bidra til et godt læringsmiljø i klassen og på skolen – og i så fall, hvordan?*

*(**Stikkord til caféverten:** en elev har større sjans til å bli god med en god lærer, og en lærer blir også bedre av aktive og lærevillige elever. Gjensidig ansvar? Har rektor noen påvirkning på klasse- og skolemiljøet? Et godt læringsmiljø er hele skolens ansvar, så alle har en rolle i det å skape et godt miljø).*

2. *Hva gjør dere hvis dere oppdager at en elev i klassen blir mobbet? Har dere eller noen andre på skolen noen plikter i forhold til det?*

*(**Stikkord til caféverten som hjelp til å holde diskusjonen litt i gang:** ALLE ansatte har plikt til å melde i fra hvis de oppdager at noen blir mobbet og dette skal alltid meldes i fra til ledelsen/rektor selv om det løses – én på skolen må ha full oversikt. Elevene har ikke den samme plikten, men kunne kanskje hatt det?)*

3. *Hva kreves av en tillitsvalgt og hvilke egenskaper ønsker du at den tillitsvalgte skal ha?
Enkelte sier at det er ofte den mest populære og kanskje ikke den best egnede eleven som blir tillitsvalgt – og at dette utgjør et problem. Er det noe sannhet i dette?*

Og noen ganger er det ingen som vil stille til valg, så hvordan kan du eventuelt være med på å sikre at en elev som er godt egnet, vil stille til valg som tillitsvalgt for klassen?

Hva er positivt/fordelen ved det å være tillitsvalgt?

4. *Hva gjør dere dersom den dere har valgt ikke gjør jobben sin som tillitsvalgt? Og hva kan eventuelt konsekvensene være av at den tillitsvalgte ikke følger opp?*

(Stikkord til caféverten: flertallet i klassen kan be om omvalg, men før det gjøres, så kan kanskje den tillitsvalgte få en tilbakemelding på at det ikke fungerer godt nok og få en mulighet til å forbedre seg? Konsekvenser hvis ikke følger opp: den tillitsvalgte representerer klassen, og klassen vil f.eks ikke bli hørt i saker som angår dem hvis representanten ikke fremmer klassens synspunkter i elevrådet, elevene vil ikke få viktig informasjon fra ledelse og elevrådet hvis ikke representanten har møtt opp på elevrådsmøtene og/eller ikke forteller klassen om hva som har blitt tatt opp og diskutert i elevrådet)med mer...)

D: Speed-date/stolleken – bli kjent med klasser din på kort tid!

A4 ark med spørsmål spres rundt på gulvet og fungerer som et slags cafebord. Hvert ark har «plass til» 3-4 cafégjester. Det må være mulig å bevege seg rundt i rommet. Læreren kan bruke pc til å spille av musikk. Elevene beveger seg rundt så lenge det er musikk. Da musikken stopper skal elevene gå til nærmeste «bord» (ark). Da skal de snakke med de andre ved bordet sitt om spørsmålene på arket og de får maks 5 minutter til å finne svaret på spørsmålene fra ALLE ved bordet, ikke bare én. Etter 5 min (læreren kan styre tiden litt etter hvordan det ligger an i gruppene, men det skal være tempo og ofte bordskifte, så ikke mye over 5 min!), så setter læreren musikken på igjen og ved neste stopp går de igjen til nærmeste bord/ark og gjentar prosessen. Prosessen gjentas litt etter hvor mange

elever det er i klassen osv, men de bør ha såpass mange runder at elevene skal ha stor mulighet for å få snakket med de fleste i klassen.

NB! Alle må hilse pent på alle ved bordet og presentere seg ved navn før de begynner på spørsmålene. Ved hvert bord!

Alternativ 1:

De samme spørsmålene står på alle arkene – sånn at man sikrer at de alle får snakket om et begrenset område. Kan f.eks. passe fint i klasser som kjenner hverandre litt fra før. Eks på et sånt ark:

Q1: Hvem er den personen du blir mest inspirert av i livet og hvorfor?

Q2: Hva mener du må til for at dere skal oppleve å ha et godt læringsmiljø på skolen?

Q3: Hvis du var elevrådsleder her på skolen, hva ville du først kjempet for?

Alle disse tre spørsmålene på samme A4ark, i forstørret skrift.

Alternativ 2:

Opp til fire forskjellige ark med spørsmål, sånn at de får ulike ting å snakke om ved hvert «bord». Kan ha 2 av hvert ark i større klasser. Kan være mer aktuell på vg1 og hvor klassene er helt nye for hverandre sånn at de får bredere kunnskap om hverandre. Du kan og bare bruke noen av arkene og

ikke alle... Fortsatt med musikk som starter og stopper, og ca 5 min på hver bordsetning.

Ark1:

Q1: Hvor bor du og hvilken ungdomsskole kommer du fra?

Q2: Kjenner du mange på skolen her?

Q3: Beskriv med én setning din drømmeskole!

Ark2:

Q1: Hva driver du med på fritiden?

Q2: Synes du det er et bra fritidstilbud til ungdom her/der du bor?

Q3: Har du noen planer om hva du skal gjøre da du er ferdig med videregående?

Ark3:

Q1: Har du en «helt» - en du ser opp til og som inspirerer deg i livet ditt? Hvem og hvorfor?

Q2: Har ungdom noen påvirkning på sin egen skolehverdag og fritid? Hvis ja, hvordan? Hvis nei, hvordan kan de få påvirket mer?

Q3: Liker du å engasjere deg i saker som er aktuelle for ungdom?

Ark4:

Q1: Har du noen gang hatt en lærer som har vært ekstra inspirerende for deg? Hva var det evt denne læreren gjorde som gjorde at du opplevde dette?

Q2: Hva mener du er det viktigste du kan gjøre for at klasse- og skolemiljøet blir best mulig?

Q3: Hvis du var elevrådsleder her på skolen, hva ville du først kjempet for?

